

Бүгү чурттарың, пролетарийлер, каттыктыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 44 (1543)

1981 чылдың февраль 22, воскресенье

1925 чылда
үлдүзлөттүгүн

Өртөө 2 коп.

Съездиге күш-ажылчы белектер

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭН КОЛЛЕКТИВТЕР

Республиканың күш-ажылчы коллективтери СЭКП-
ниң XXVI съездинге уткуштур алган социалисттик ху-
даага берген белектерин дугайында рапорттарын

Тываның аар улузунуң баштайгы «Тыва даг-дугу» комбинаттың транспорт цехинде 230 ажык чылаачыларын аразында сээд мурдунуң со-
циалисттик чарыкыга 16 кижи бо чылаачы баштайгы ийи ай-
нык планын хуураада эрте
күстөкш, тиласкы болган-
нар. Олар бо хүнерде боттар-
ның күш-ажылчы чедишкенин
XXVI съездинге рапорттап
турарлар. Оларын хей кезин
чүгө март айның эвес, харын
база 1982 чылдын үлүгүсө
ажылдап турар.
Цехтин чылаачылары нити-
н-биле январь айда 1150 тон-
на даг-дугу алыр массаны өөр-
тү тургаш, ону ажыр күстөк-
шен. Социалисттик чарыктын
мурнуку олурунда коммуни-
стер болгаш комсомолчулар
чоруп турар. Күнүзү БедАЗ-
тарын башкарыкчылар Күш-
ажылдын Кызыл Тук орден
хавыялаган С. М. Туревск бо-
гаш А. В. Осиповниң удурткан
дөрткү база үшкү бригадалар

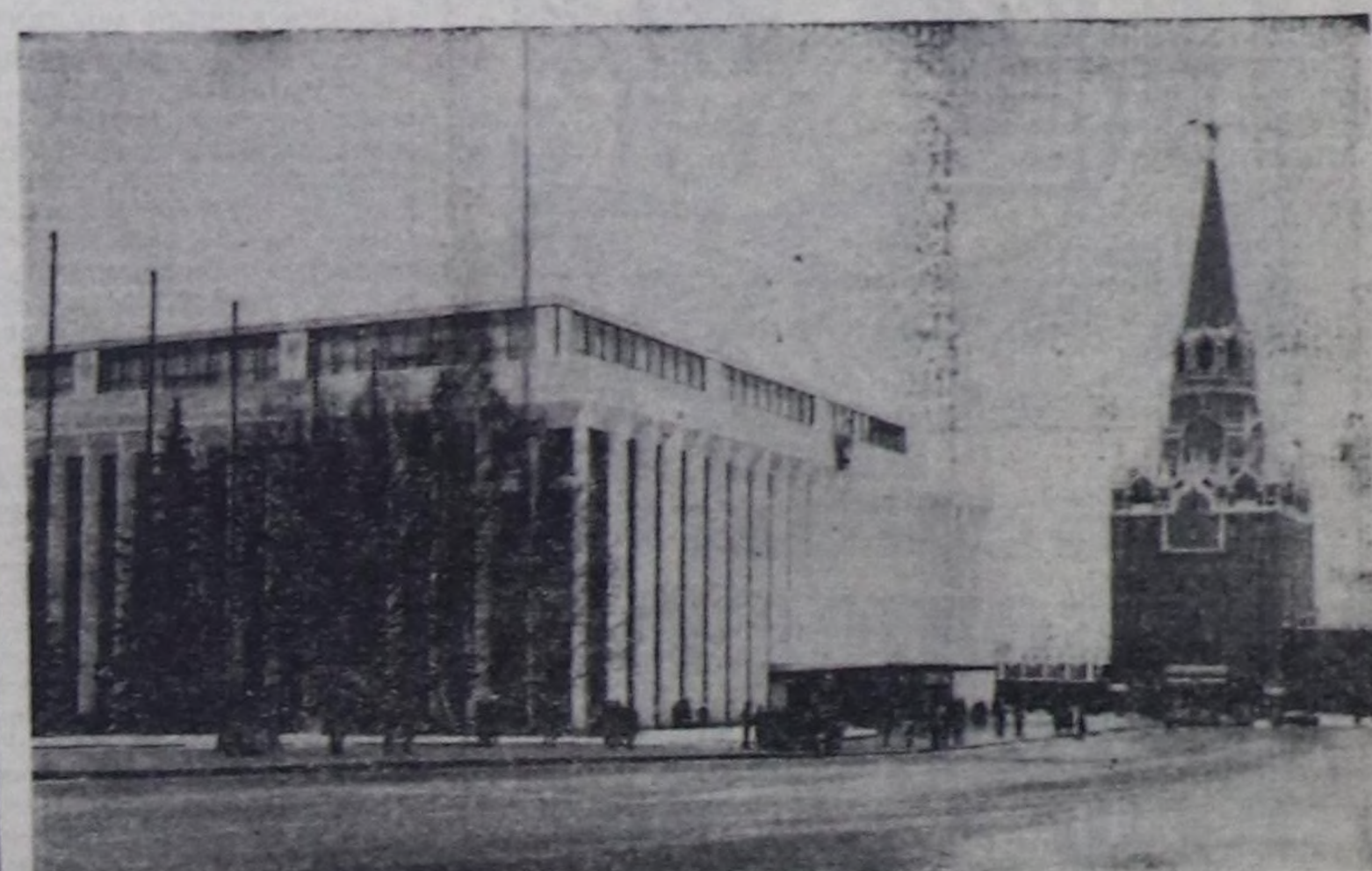
партиянын XXVI съездинге
уткуштур алган белек соци-
алисттик хуураада январь-
нын төнүзүндө-ле күстөкш-
кен. Хоотун чылаачы С. М.
Туревскти бригадалык айда-
ла 335,8 муң тонна массаны
сөөртүр планын үргүчү ажыр
күстөкш турар.
Чылаачылардан Г. Л. Кар-
пов, Д. Г. Клепач, В. Булга-
ков, В. М. Штыгашев, А. Тимо-
шенко болгаш өскөлдөр-дээ
СЭКП-ниң XXVI съездинге
уткуштур бо чылдын ийи ай-
ларынын планын даалгазын
күстөкш дээң хуураада
күстөкш, бо хүнерде
март айның үлүгүсө ажылдап
турарлар.
Кызылдың чуртталга-комму-
нал ажыл-агый эргелигин
хоорай чаагайжыкчыларын
комбинаттын коллективни пар-
тиянын XXVI съездинге ут-
куштур алган социалисттик ху-
даага берген белектерин
XXVI съездинге февраль айның 19-
дээң күстөкш рапорттап
турар. Коммуналы ачы-дуза
чедирерин талазы-биле бүтү

илекпейт киришпеш, фе-
раль 20-де бо чылдын ийи
айларынын планын даалгазын
күстөкш дээң хуураада
күстөкш, бо хүнерде
март айның үлүгүсө ажылдап
турарлар.
«Водоканал» эргелигин
коллективниң ажылчылары
съездинге уткуштур берген
сөөртүр база ээ болганнар. Совет
коммунисттерин улуз шуулга-
нын ажыктынар хуу— фе-
раль 23-ке чедир бо чылдын
баштайгы ийи айларынын пла-
нын күстөкш дээң хуураада
күстөкш турганнар. Боттары-
нын социалисттик хуураада
олар оон-даа эрте—февраль
айның 17-де 101,6 хуу күстө-
кш алындап турарлар.
Ийи ай планын ажыр
2000 рубльдин ачы-дузанын
олар чонга баралатканнар.
Февраль айның төнүзүгө
чедир олар ам-лаа ийи муң
рубльдин ачы-дузанын чедир-
ер хүнүгөш, ажылдап тур-
ар.
«Тыва швейбыт» бугуру-
лган каттыжыкчыны ажылда-
чылары съезд мурдунуң со-
циалисттик чарыкыга база-ла

да 10,7 муң рубль кылдыр
ажыр күстөкш.
Ийи даалгаларын чедир-
ер СЭКП-ниң XXVI
съездинге алдар болдурган
социалисттик чарыктын үзүндө
сөрүк киришкенин күш-
ажылчы тунуш болган.
Эрзин районда «Чая оруу» совхозун
күстөкш ээ болгаш сүт садарын
квартал пла-
нын партиянын шуулга-
нын ажыктынар хуу— фе-
раль 23-ке чедир бо чылдын
баштайгы ийи айларынын пла-
нын күстөкш дээң хуураада
күстөкш турганнар. Боттары-
нын социалисттик хуураада
олар оон-даа эрте—февраль
айның 17-де 101,6 хуу күстө-
кш алындап турарлар.
Ийи ай планын ажыр
2000 рубльдин ачы-дузанын
олар чонга баралатканнар.
Февраль айның төнүзүгө
чедир олар ам-лаа ийи муң
рубльдин ачы-дузанын чедир-
ер хүнүгөш, ажылдап тур-
ар.
«Тыва швейбыт» бугуру-
лган каттыжыкчыны ажылда-
чылары съезд мурдунуң со-
циалисттик чарыкыга база-ла

да 10,7 муң рубль кылдыр
ажыр күстөкш.
Ийи даалгаларын чедир-
ер СЭКП-ниң XXVI
съездинге алдар болдурган
социалисттик чарыктын үзүндө
сөрүк киришкенин күш-
ажылчы тунуш болган.
Эрзин районда «Чая оруу» совхозун
күстөкш ээ болгаш сүт садарын
квартал пла-
нын партиянын шуулга-
нын ажыктынар хуу— фе-
раль 23-ке чедир бо чылдын
баштайгы ийи айларынын пла-
нын күстөкш дээң хуураада
күстөкш турганнар. Боттары-
нын социалисттик хуураада
олар оон-даа эрте—февраль
айның 17-де 101,6 хуу күстө-
кш алындап турарлар.
Ийи ай планын ажыр
2000 рубльдин ачы-дузанын
олар чонга баралатканнар.
Февраль айның төнүзүгө
чедир олар ам-лаа ийи муң
рубльдин ачы-дузанын чедир-
ер хүнүгөш, ажылдап тур-
ар.
«Тыва швейбыт» бугуру-
лган каттыжыкчыны ажылда-
чылары съезд мурдунуң со-
циалисттик чарыкыга база-ла

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязынын XXVI съездизи ДААРТА АЖЫТТЫН АР

МОСКВА. Кремльниң Съездиге ордузу.

В. МУСАЭЛЫННЫҢ болгаш А. СТУЖИННИҢ фотоу.

СЭТА-ның фотокорреспонденты.

КҮШ-АЖЫЛЧЫ АЛДАРНЫҢ СЫЛДЫСТАРЫ

СЭКП-ниң XXVI съездизиниң
делегаттарының бүртүкээшкени

СЭКП-ниң XXVI съездин-
ниң делегаттары бүртүк-
турар. Георгийев алдар баар
мурдунда Мария Сергеевна
Иванникова ССРЭ-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң ба-
жыкчыга чедир келген.
Москвадан Фрунзе аттыг хо-
вө-саазын фабриказын су-
рааган ол аргыкчыга маа-
лаа, Кремльге, Күш-ажыл-
дын Кызыл Тук орденни ты-
ыккан. Ол Социалисттик Күш-
ажылдын Маадыры.

Социалисттик Күш-ажылдын
Маадыры Таштанбек Акматов-
тун арын хүрөш додускап,
ол маада хардыт Москвага,
улам-ла тода кестүр: Кыска-
Куль областын XXII партсъез-
дизиниң колхозунуң улуз хой-
гу даг хууңе чыгыгып кал-
ган. Ол бодунуң ажыл-херек-
терин дугайын дыка кыска
чугаалаар:
— Эрткен чылдын мунчаар
доостум: түс хойдан-на 185
хураганны алдым.

Чыгыкчыга аааа херектерин
кайны ылап-ла ол марказын
хайыдыр бээр. Маада
өң-не белек черини ыла-
дыт чорук негеттнер.
«Тыва даг-дугу» комбинат-
тын ажылчыны Уйуулан
Монгуш ыраккы Тывадан кел-
ген:
— Мөөң республикам ча-
гыс саппал иштинде шуут-ла
танымат кылдыр өскөлдө-
гө—деп, ол чугаалам—Бис-
тик черини аяраптай, дүм-
бей чоран үеи билер кыр-
ганнар ам-даа дигит. Мөөң
амыдырап-чурталам— тыва
улуска Совет эрге-чарыкына,
коммунистер партиязын
улут ачы-авыралын көскү
чигээ-дир. Он дугаар доостум,
өөң комсомолчу путевка-биле
комбинатка ажылдай бердим,
өөредилем уламчылап, дер-
лигелер машинаны апарганым
ол, а мылат мергежи дуга-
йында шаанда бистик черге
дылаан кижи чөк болгай.
Залда делегаттар улам көвө-
дөп-ле тур—Узбекистандан
хөөвөн-бригадир, Лещини
шаңгалын лауреады, Соци-
алисттик Күш-ажылдын ийи
алдыр Маадыры Т. Ахунова,
Азербайджандан өрүмчү
мастер, Социалисттик Күш-
ажылдын Маадыры А. Аманов,
тузун шайкы-колхозчу Г.
Дабурдашвили...
Пүттүң
ажылчылар гарнамын, партия-
нын кайгамчык калдары,
В. БЕЗРЕЖИНИЙ,
В. ДЖАЛГОНИЯ,
СЭТА-ның тускый корр.

БИРЭЭНИ ДУЖААГАШ, ДАРААЗЫНЧЕ КИРГЕН

Коммунизм тургузушкуну
ини орууна чугула өң-чада
болур амгы үенин эң улуз бо-
лушкуну—СЭКП-ниң ээлчег-
лери XXVI съездизин даарта бо-
дунуң ажылчы бистик Төрөөн
чуртувустун ийишкенин эсеп-
тээр. Ийишкени амгы үеде
совет улустун бугу-ле күстө-
кш, салгы-сеткили Моск-
вага, Кремльди Съездилер
ордузиче уланган.
Бистик республиканың
ажыл-ишчилери чуртуну ком-
мунисттерин улуз шуулга-
нын күстөкш чедишкенин
бизиле уткуш турарлар. Рес-
публиканың ажылчы чонна-
рын байыр чедирешкенин
болгаш күш-ажылчы тилекче-
лер дугайында рапорттары бо
хүнерде СЭКП обкомунга,
Тыва АССР-ниң Министрлер
Чөвүлелине кези турар.
Партиянын съездинге күш-
ажылчы белектерин ужура-
жып турар коллективтерин
бирээниң Чаа Шагаан-Ары-
да РСФСР-ниң алдардыг ту-
дугузу Александр Бородин
Ягодниң удурткан тууду-
лар бригадалык хамаарып. Бо
бригаданың найраалдыг кол-

лективни съездинге белек кылдыр
24 өң-бүлө чурттаар бажыны
көрдүгөн. Планында эрте
доостум, ону хүнүгө комиссия-
зын дужаалап.
Бо мурнакты бригада ком-
сомолчуларын бугу-велекчи
шалыкчы тууду эсептенин
баштайгы хүнеринде тургус-
тугаш, үр-даа үе эртөөнө
мурнакчыларын олурунда
кирген, Маада А. А. Ягодни-
ниң бодунуң кириген үлүг-хуу-
зу улуг.
Бригаданың ажылы хей та-
лаалыг: ажыл-ишти шың ор-
ганизастар, бригада кезигү-
нериниң сонуургалын, оларын
чүгө ажылчы эвес, а амы-ху-
да амдыралын бестин билген
турар ужурайт. Чүгө ийиш
бизиле сагыла-чуртунуң,
ажыл-ишчн бригаданы тургу-
зуп ал болур. Ийиш бригада
тургустуган: шүптүзү—ча-
гызы дээң, а чагызы—шүп-
тузу дээң ажылдап турар.
Ийишкени ол бригаданың
кежигүнери боттарынын аразы-
нда найраалам болгаш алган
хуураада ийишкенин ачы-
дуза чылаачы.
Съезд мурдунуң социалисттик

чарыкыга бригаданың тууду-
жуларын СЭКП кезигү-
гө кандидат, дерткү разрядтын
лашчыны Константин Горбунов
(устунада он таламы чурукта)
эки көргүзүлгө чедир ал,
февральдын планын 135 хууга
күстөкш. Ол тууду-жу кижиге
херек мергежилерин шүптү-
зү эки ийишкенин алган.
Амгы үеде бригаданың кез-
игүнери 40 өң-бүлө чурттаар
хей кези бажынын тууду-
жун (салагай таламында чурукта)
бугу күштү мөөнөзүн.
Съезд бугу-велекчи ажылда-
ла кирген бажынын шеверл-
ежыктерин чурданынга Лю-
бов Стародубованың удуртка-
нын шеверлелер бригадалык
база эки көргүзүлгө бил-
ган. Оларын аразында
(алаанда чурукта он таламын-
дан) И. Байыр-оол, Д. Ак,
Т. Шивит болгаш Т. Бавуу
олар өскө эң-өөрдөн ылга-
лып, күш-ажылчы чедишкенин
нерин болганнар.
В. ЧАДАМБА.

Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле эш
М. С. Хомушкуну шаңнаар
дугайында
ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ
СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ-
НУҢ ЧАРЛАНЫ
Партия болгаш совет орган-
нарга хей чылдарда үр-тү-
нелдир ажылчы дээң база
туртунган хууңе бээр 50
харлазын-биле холбоштур Тыва
АССР-ниң културту министр
эш Матпа Самбуевни
Хомушкуну Тыва АССР-ниң
Дээди Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле шаң-
наар.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Ларзам М. МЕНДУМЕ.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. БОЙДУ.
Кызыл хоорай,
1981 чылдын февраль 20.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле эш
А. П. Морозту шаңнаар
дугайында
ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ
СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ-
НУҢ ЧАРЛАНЫ
Республиканың автооруктар
тууду-жу болгаш ажылда-
нын системалыг хей чылдар
да үр-түнелдир ажылчы дээң
Тыва АССР-ниң автооруктар
тууду-жу болгаш ажылда-
нын бугу-велекчи эргелигин
началыг эш Александр
Пантелеевич Морозту
Тыва АССР-ниң Дээди Со-
вединиң Президиумунуң Хун-
дул бижин-биле шаңнаар.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Ларзам М. МЕНДУМЕ.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. БОЙДУ.
Кызыл хоорай,
1981 чылдын февраль 20.

Мурнунда— Кызылдың механизаторлары

Февральдын 16-нын медээни-биле алырга, республи-
каның ажыл-агыйлары 1981 чылдын бирги кварталында
1747 тракторун септээр тургаш, ам херек мырында
1011-ни белегиниң шүптүмүндө тургускан, азы планын
57,9 хуузу болуп турар.

Тракторлар септелгенин
талазы-биле Кызыл районун
совхозтарының механизатор-
лары чарыктын мурнуку олу-
рунда чоруп турар. Олар
бирги кварталга көрдүгөн 124
тракторун бүрүн септен у-
дурган. Ийишкени район
мурнакчы болуп турга-даа,
оон чамдык ажыл-агыйлары
чедишкенин хуураада
ажыттылар. Чижээ, «Кара-
Хав» совхоз тургаш 13-тү, «Х
Улут хура» 19 трактордан
13-тү септен, ол-ла дараалаш-
ка-биле планын 56,5 болгаш
68,4 хуу боттадылар.
СЭКП-ниң XXVI съездин-
ге төлөтүп ужуражыры-биле
көзү ажыл-агый техниказын
дүргөн болгаш шынарлыг сеп-
тел доостур деп эсептенин
удурган Бий-Хем районун
ажыл-агыйларында трактор-
лар септелгенин база шалы-
кын темп-биле чорудуп турар
Район нитизин биле бирги
кварталдын планын 73,4 хуу
чедир берген. «Өң» совхозта
тракторлар септээр доостур
чыгал турар. Ол мышкан тра-
кторлар септээрини талазы
биле ажылды Чоюн-Хемчик,
Танды районнарын совхоз-
тары белек темпиги чоруду-
турар. Ажыл-агыйларда
«Көк-Тей» совхоз бирги квар-
талда тракторлар септээр
планын 160, «Тилек» — 163,
«Сук-Хат» — 133,3, «Сук-Хат»

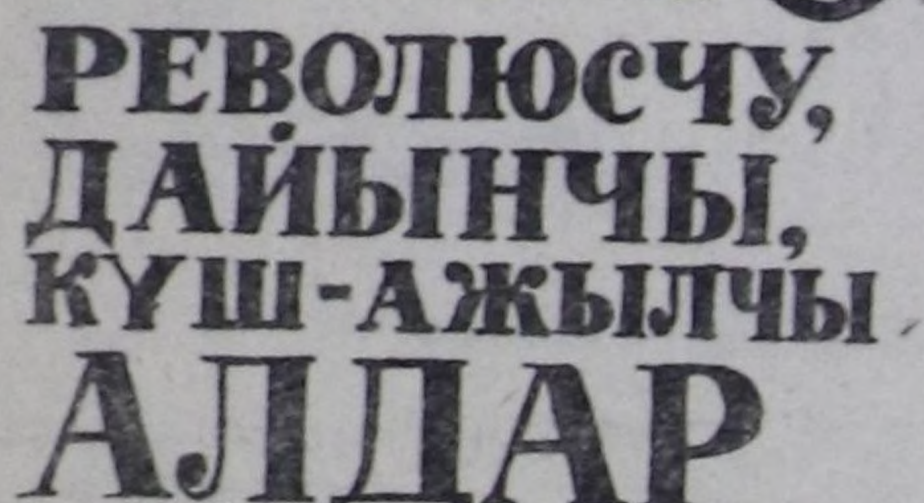
— 100 хуу күстөкш алган.
Тракторлар септелгенин
Өвүрүн (23,6 хуу), Тожуну
(34,5 хуу), Тес-Хемин (34,1
хуу), Эрзинин (40 хуу) сов-
хозтары көчүк оожум чору-
дуп турар. Чижээ, «Торгалы»
совхоз 14 трактор сеп-
тээр тургаш, чүгө 2-ни, «Кы-
зыл тук» — 12-ден 3-тү,
«Коммунизм» — 15-тен
дөңгө-ле 2-ни, «Тора-Хем» —
18-тен 5-ти, «О. Шына» —
24-тен 4-тү, «Кызылгаш» —
25-тен 6-ти, Ленин аттыг совхоз
— 21-ден 5-ти септен, бо чу-
гула ажылды эңгээр арга
чок оожум темп-биле чору-
дуп турар.
Он бирги беш чылдын баш-
тайгы чылынын бирги квар-
талында республика нитизин-
биле 1817 чүк машиназын
септээр ужурап турган.
Кварталдын чартыг эркен,
азы планын 30,3 хуузу... Бо
талазы-биле база-ла Кызыл
районун ажыл-агыйларында
байдал дээр болуп турар.
Амга чедир мында 58 чүк ма-
шиназы септеттинген, азы
планын 48,7 хуузу «Кара-
Хав», «Көк-Тей», «Х Улут
хура» совхозтар автомаши-
налар септелгенин ээни дү-
ргөн-биле чорудуп келген
болгаш ам бестин планын кү-
стөкш чорудуп турар.
Автомашиналар септелгенин
темпазы Монгуш-Тайга,

Чоюн-Хемчик, Өвүр, Бий-Хем
Улут-Хем районнарын сов-
хозтарында көчүк оожум бо-
луп турар. Чижээ, «Малыч»
совхоз септээр ужурап 33
чүк машиназын чыгыкыла-
даа амга чедир септен ча-
дан, «Мөгө-Бүрө» 27 авто-
машиназын дөңгө-ле 2-ин
септен, «Торгалы» 38-тен 6-
ны, «Кызыл тук» 30-ден үштү,
«Коммунизм» оорук 28-тен
4-тү, «Чыраа-Бажы» 29-тан
5-ти, СЭКП-ниң XXII съез-
дин аттыг совхоз 20-ден 2-ни,
«Алдан-Мадыр» 29-тан ча-
гысты септен, Автомашиналар
септелгенин шак мыдат таарал
чорудар болза, бо таарала
хуураада чартык чылда бе-
ни доостур берге. Айткан
ажыл-агыйлары удурткучу-
лары, кол инженерлери хожу-
дашкындан уштууларын
дөңгөк хемчеглери алаа чо-
гур.
Республиканың совхозта-
ры бо чылдын февральдын 16-
га чедир 910 трактор комбай-
нында 353-тү септен, азы
квартал планын 38,8 хуузу
Чарыктын эгелекчилери бол-
ган Бий-Хем районун совхоз-
тарынын база мында Сельхоз-
техника каттыжыкчыларын
механизаторлары комбайннар
септелгенин талазы-биле
мурнуку олурунда чоруп ту-
рар. Ол районга бо кварталда
септээр ужурап 118 трактор
комбайнын 77-ти септе-
тинген. Ол — планын 65,3
хуузу. Оон дараазында
Кызыл районун механиз-
аторларынын механиз-
аторлар чоруп, кварталда
комбайн септелгенин 63,4 хуу

чедир берген. Тес-Хем рай-
онун совхозтары септээр хо-
гуур комбайнларын кезин
доостум, белегиниң шүптүмү-
нда тургускан. Бо ажылды
Бай-Тайга, Чоюн-Хемчик, Каа-
Хем, Улут-Хем районнарын
ажыл-агыйлары улуз хожу-
дашкынын чорудуп турар. А
Өвүр, Тожу, Эрзин районна-
рын совхозтары чылдын бирги
кварталында ээни хей ком-
байнларын септээр, планын
хуураада чедир, квартал чар-
ты эркенге чыгыкыла-даа
комбайн септелгенин ээлетип.
Республикада нитизин-биле
трактор андызынын 71,3,
сельхозтарынын 67 хуузу белек-
терин септээр көргүскен са-
нардан алырга, көзү ажыл-
агый техниказын септээрини
байдалы дүргөндүр-дир. Ча-
кы хожу ажылдары эсепте-
ринге чедир үр эвес үе арткан.
Ийишкени ам септелгенин дү-
гөлдөс болза хожок. Сеп-
телгес мергежилди механиз-
атор калдарын хаара тут-
кан, оларын ажылдарында
таарымчалыг байдаларын
тургускан, септелгенин чар-
ыктын дөңгөк кылдыр ор-
ганизастар, материалдыг бо-
ган моральдыг ийи бээрин
хемчеглери алган. мурнак-
чы дуржулаган ажылда-
чылар септелгенин темпазы
биле, ажылдын шынары эки
болуп турары көргүскен жи-
жиктерден ийишкенин. Ажыл-
агыйларын удурткучулары,
кол инженерлери ам септел-
гени дүргөндүр-дир, хожу-
дашкынын улажылары
эргөжөк чугула.

Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле эш
М. С. Хомушкуну шаңнаар
дугайында
ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ
СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ-
НУҢ ЧАРЛАНЫ
Партия болгаш совет орган-
нарга хей чылдарда үр-тү-
нелдир ажылчы дээң база
туртунган хууңе бээр 50
харлазын-биле холбоштур Тыва
АССР-ниң културту министр
эш Матпа Самбуевни
Хомушкуну Тыва АССР-ниң
Дээди Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле шаң-
наар.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Ларзам М. МЕНДУМЕ.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. БОЙДУ.
Кызыл хоорай,
1981 чылдын февраль 20.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Хундул бижин-биле эш
А. П. Морозту шаңнаар
дугайында
ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ
СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ-
НУҢ ЧАРЛАНЫ
Республиканың автооруктар
тууду-жу болгаш ажылда-
нын системалыг хей чылдар
да үр-түнелдир ажылчы дээң
Тыва АССР-ниң автооруктар
тууду-жу болгаш ажылда-
нын бугу-велекчи эргелигин
началыг эш Александр
Пантелеевич Морозту
Тыва АССР-ниң Дээди Со-
вединиң Президиумунуң Хун-
дул бижин-биле шаңнаар.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Ларзам М. МЕНДУМЕ.
Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. БОЙДУ.
Кызыл хоорай,
1981 чылдын февраль 20.

Национально-
краеведческий
отдел

ТӨЛӨПТИГЛЕРНИ
Б Е Л Е Т К Э Э Р

А. МАЛЬЦЕВ,
районнун шериг

ҮШ САЛГА.

**Т У Ч У -
ААЛЧЫЗЫ**

П Л А Н Н А П

Кызылдын шериг гарнизонунда
БИР ЭКИПАЖТЫҢ ДАЙЫНЧЫ

ЧУРУКТАРДА: Ленинчи
эрээ... Солдат оолдар хостуг
шактарында анда чыгып кел-
геш, номнар, журналдар ном-
чуп, кичээле белеткенип, чоом
кижилеринче чагаа-даа бижи-
п болур. Бо чуруктун мурну-
ку оозурунда эсейейт С. Ча-

миев (солзгай талазында) бие сержант В. Сабельников полктын элте белегенин орлар; танкын чолаччы-механиги, ийги кластын специализи ефрейтор А. В. Николаев. Ол шеригте хэзирини мурунда шахтага маркшейзер болуп

да

чылары

даан турбайн, чүтлө сержант
Забельниковтун өстөрү-биле
ропорттагы доозун каайн.
Ал мынча дайы:
— Шултуусу спортчулар бис.
Забедаралыгы оолдар бар.
Колдуунаа-ла шуганга көдүр-
сөнгө ичк бис. Чүгө? Аяа ха-
ныны чагыт. Солдат кыжыне
турат, шимдээ турла ол Төрөзөн
айлыраа мурунча берген
айлыраан каян-ааа күүсөдип
ыналар.

Ш. доржу

(СЭТА).

КОМАНДИРИМ

ЧАГААЗЫ

Кежээ дүжүп келген. Ротарга кезикчи чымадаа доосуп турган. Орай-аа болза болоттаймыдакчы офицер В. Валентин штибле угулпакан.

— Ам-даа кылыр бир чугула кылдым бар— деп, ол эштеп-пүтүталаан.

— Черасе сонгаардакып бол-се керек баа— деп, көрү кып айтырганынар.

— Ййе. Бир солдаттын теги черинче чагаа бижжир кин кижин мен.

ЧУРУКТАРДА: денинчи
 ыргыз... Солдат оодар хосту
 шактарында анад чыгып кез-
 геш, номнар, журналдар ном-
 чуп, кичээге бетстекенин, чоом-
 кижилерине чагаа-даа бижи-
 ап болур. Бо чуруктун мурну-
 ку оодурунда сфрейтер С. Ча-

миев (солзгай талазында) бие сержант В. Сабельников полктын элте белегенин орлар; танкын чолачы-механиги, ийги кластын специализи эфрейтор А. В. Николаев. Ол шеригте хэзирини мурунда шахтага маркшейзер болуп

Ойу дэмилэш, чоокта чаа
ру украин суурга болган та-
рымданы сактып келдим.
ичи хой хонук иштигд
тан айтчыи өөрөйгөдөн
кел чымчыи бир. Бир суур-
кедизин. Машиналар кы-
кык болжн чанынга доктай
геген. Солдаттар изий берген
аюоаторларгыс суг кузуп ап
ледн. Бажын ээлери оон-
он келгилээ, амандарла-
с конурун, чаныс стака-
а болза сүттен ижиктери
леп, чалап турлар. Бистин
амандарымыс эчюксунгап,
алаар сныгышты аларды-
аарын эгиндерит, мөш-шын-
а кижик: «Ынаарынарга ка-
н боор. Бистин огузусу ба-
силер ышкан солдат-ла
агай» дэж, бисти чер алыс-
мы. Баз ууруга таварыш-
мы. Сүтү-дээ иштинис,
өөрөж, чуадалаштымыс. Ха-
а шериг хептиг сержанты-
чуруун азып каян тур-
отреттин аадаанда тода би-
тэртиг саазын бар болду.
аулуумчу дугайымда чагад-

Республиканын чурт-шинчил-
лах муугейин Совет Армиянын
олгаш Шериг-Далай Флозу-
ун хуунгет тураскааткан уш
алгаштын кижилеринин ужу-
ушылкыны болган.

Хоорайнын хуундуг чурт-
касын, персоналузг пенсиро-
ч С. Д. Талов Тылга ху-
ласты зарынынан болга тур-
дан узун, ядым араттарын
отгарынан эрге-шолонз дээш

УШ САЛГА.

ак теардейжилерге уаур чынг
демиселин чыгганаарга чуга-
лал болган. Украинанын Ровно,
Дубно болган. асарга ху-
райлардыга, суугарга зар-
янынны кадыг-бергге чылдарын
немес-фашистер-биле уаур
демиселге тыла чы тугуун

ПРОНТУУ-СУУРНУ ААЛЧЫЗЫ

Сейтин-Сойтин-Соловйичеге
берген. Фронтуту тутазына
дигар эгелден:

— Силерин-биле кайгам
тангуду үеде ужуражыл
тар кижидир мен. Чокта
а огуз беш чылын сөлүгү,
иймийин чылым уделгис
таршавытмы эгелчегин XXV
диздин ам ажыгынтар. Чер-
ринга бажыл тайбын даш
мет улустарыма чып туршун
чыл чал сөзүз база оонапал
тун дээринге бузуруз бис,
ОКК-чин тайбыгы ынак даш-
тыл политикадын дегелегин
рышкы кижилер бир үн
де дитип турар. Дайым оон

чорутр мен.

П Л А Н Н А П

Танды районода Кочетово ор-
тукмак школазына Ала-чурт-
тун дайыннын кижриждин
Норжун Канчыровна Сукай-
бине ужуражылга болган
Ровно хоорайга эскүрэнчал
чорунан болгаш ол черин
сонууна тыва эки тургачлар
ын чылым-биле уткун, хүлүн
алганын мугаалап берген. Ала-
чуртка ынак болурун, чүткүл-
дү өөренирин Норжун Кан-
чыровна өөреникчилерге че-
гаак.

ДЫҢ УЖУРАЖЫШКЫНЫ

ДАГДЫ

Хандгайту суурга хурал-
сугтаа, өмнө-өгдөө айнык-
азы - кандыг-бур хойнигт
ажыалдари болганда чере ча-
да калөөс, харназын дөгүл
берген кырган бар. Ол хура-
нда ажыгтыг арга-сөмө
капын, маргалаадаа сөмө

А. ХОМУШКУ.

Барыш-Хемчик район.

ТУРАР

Сески, тоску кыястың өөр-
өңкүлери аалчаларга солун
программалык концерти ба-
галаткайлар. Керүктүүлө-
рөңө Монгуштун тоомукса
алгалар ойыныны союуру-
ланын. Венера Монгуш эш-
өрүтүн мурундал аалчалар
белектер тыпсын, өөрү
түттиргенин леректин.

Ылым укуржамчаларыны
онун соңгаар-дас эрттирерин
ланын турар.

Чуларын хей-аът кнрип, сү-
мөлөй бээр.

Өнү танывас, хүндүлөсө
кичи чук. Ол болза суурун
хоочун туртагууларынны
бизин Монгуш Дагбаскын
биз-оол-дур. Оон эрттин ору-
төгүсү солун. Ол бодуну
кыл дэи аныяк үзөйн Тыя-
нын Араттын революстү шө-
рийини албанынга, а кажан
СССР-же немец-фашистер
кадала келгенде кыл турча-
лар-биле калы Украинанын
Ровно, Стурини. Деражно
суураарын эрес-мадырын

Ол ужуражымышкыга көзөз-
ажылы-агыл техникумунун вете-
ринар салбырынан сургуула-
дырм, шериг кезээнин дайынчы-
лары киришкен.

Ы К Ч Ы

жүзүлүүнүн бирөөнү, дагы-
нын болгаш күш-ажалын
оочузу Монгуш Дагбаевич
биче-ол ам персоналдык
инер. Ажыл-агийнн олу-
ууна о турушпунаан ке-
рер: Биче-ол ам Халдгай-
нын куруне баякында
аиниылал турар.

Монгуш Дагбаевич ук кол-
ективте анияткарын дагы-
ныкчызы. Оз үлгерилг
жылал, коллективтин хун-
үткелин чазал алган. «Бе-
деде дайынчы» деп оон аш-
еру мактар.

КУРАВЫР

Мен база-ла бөмбүрөктө
 еске бүтү бичи оолдар ыш
 каш дүргөн-не улгадыксап,
 өзүп, белгеш, чыркы черге бы-
 жыг тайбынын, улустарнын
 аас-кежинин камгалакчы

түпкөйи анаар турдум. Ин-
диги үе ийи чыл бурундаар
келген. Совет Армияга ыдык-
тыг шериг хузаалгевисти эрт-
тирери-биле чангыс бистин
Мөрен суурдан безин 14 оол-
дар айттымывыс. Удтапанда
чагаалажыл көөрүвүске, үзү-
Совет Эвилелинин чүк буру-
дуге тарай берген болдуvus.
Далай флodu, авиация, тех-
никанын өнөрү, өнөрүндө

[illegible]

ДА БИС

ыг чылдар эртип турары
 Ынчан чоруткан чангыс
 чурттуг солдат болдар
 кен чылдын таптыг-ла
 чууянда суурувуска ужу-
 нгыг, чыгыан келдивис. Ам
 рнын хей кезин совхоз бу-
 лгезинде ажылай берген.
 Кемейээр, А. Дадаарыкпай.
 Ондар олар — чолаачы.
 И. Шөмбүд, В. Таптыг,

Марку, А. Херод, С. Херел
уеде ан чутуга кампания
— оолдашкынында иденке
киржи, малчин кодан
сакманчылап чеде бер-
Ол-60 өөредилге черде-
де кийин-бир тускай ме-
малди чедип аллары-биле
ны бертегениривис бар.
— 60 хүнерде Кызыл-
автошколазында чолаа-
бетуру-биле өөренип тур
Ону дооскак курларына
инчы деп бедик адымга
иптиг болуп, хол динзыг
алдар мен.

«Чөп» деп бажынның
өзү тайылбырлады. «Чагаа
айында бүгү суур улау-
ир. Шериг комиссариаты-
калган майор нинти хурал-
номчуп туржук чөп» деп,
канынын авазы чоргаарал-
е меп кагы.

«Аза бир чижек. Ову гвар-
нын анаа дайынчызы И.
ман чүгээзеп берген кы-
мат»

Мээн ада-иемге чорудар
аны полк командир чыс-
мунунга номчуу бээр
а-ла өөрүп, сагыш-сеткилим
ыккан. Эпчоксузунумза-даа,
аарланып тураум. Ол ча-
а мындыг одуруглар бар:
ан Петрович болгаш Анна
овна, аас-кежиктиг чурт-
р, амыр-тайбың ажыдаа-
Бистер кезээде белең бис.
ериян огулар, оон гвар-

...дамыкчы эштери Төрзүн
ууну ады дээр маадирлык
к кылдырныга белсенерэ.

...мейжы школаны эртпн
тунык кижн куш-дамыр та-
биле дадыгар, аажы-ча-
калпал адыр. Ыччанга
муи совет өгүс-деслер сол-
оолдарынын дугайдыга
хилдерини, политикаж-
аларнын чагаазын ат ту-
и кууэр мен. Чүгө дээрге,
хуу архилимге командн-
нын аамга чоруткан ындыг
азымы база бар. Ону чүүден
к үгелес, камыгы шыгач
р мен.

